

Paula Saikkonen

20.8.2019

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Lausuntopyyntö STM057:00/2019

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 11 luvun 10 §:n sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta lausua hallitusohjelman mukaisista, tulonsiirtoihin tehtävistä muutoksista. Eriarvoisuuden ja huono-osaisuuden riskitekijöiden vähentäminen, toimeentulotuen roolin pienentäminen sosiaaliturvassa sekä huono-osaisuuden ylisukupolvisuuden torjuminen ovat kannatettavia tavoitteita, joihin esitys osaltaan pyrkii.

Esitetyt muutokset ovat oikeansuuntaisia kohdentuessaan suurimmaksi osaksi pienituloisiin kotitalouksiin ja lisätessään erityisesti yksinhuoltajakotitalouksien käytettävissä olevia tuloja.

Esitettyjen muutosten jälkeenkin perusturva ei kuitenkaan yllä vielä lähelle kohtuullisen minimikulutuksen mukaisia viitebudjetteja yhden aikuisen kotitalouksissa, joissa pienituloisuusriski on suurin. Perusturvan riittävyyden III arviointiryhmän¹ mukaan (2019, s. 70–71), perusturva riittää kattamaan 59–70 prosenttia yksin, vuokralla asuvalla työttömällä tai vähimmäismääräisen sairauspäivärahan saajalla kohtuulliseksi arvioidusta minimikuluksesta asumiskustannusten jälkeen, asuinkunnasta riippuen (toimeentulotuki mukaan luettaessa 77 %). Käytännössä tämä tarkoittaa 190–260 euron vajetta kuukaudessa kohtuullisen minimikulutuksen viitebudjetin tasoon nähden (toimeentulotuki mukaan luettaessa 150 euroa/kk) työttömän peruspäivärahan saajalla. Esitetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan korottaminen 20 eurolla pienentää tätä eroa, mutta ei riitä poistamaan toimeentulotuen laskennallista tarvetta.

Yhden huoltajan ja lapsen perheissä kohtuullisen minimikulutuksen viitebudjetin taso saavutetaan, kun laskelmissa huomioidaan tarveharkintainen toimeentulotuki (Perusturvan riittävyyden arviointiraportti s.70). Toimeentulotuen tarpeeseen vaikuttavat paitsi asuinpaikkakunta ja asumiskustannukset myös saatava perusturvaetus: työttömyysturvaetuuksien lapsikorotus vähentää toimeentulotuen tarvetta kun taas vähimmäismääräisessä sairaus- tai vanhempainpäivärahassa vastaavaa korotusta ei ole. Tästä seuraa, ettei esityksessä tavoitteena mainittu sama taso perusturvaetuksissa toteudu yksinhuoltaja- tai muissakaan lapsiperheissä.

Hallituksen esityksen tavoitteena on ensisijaisesti nostaa perusturvan tasoa ja vähentää toimeentulotuen tarvetta. Työttömän peruspäivärahan korotus kasvattaa ansioturvan tasoa yli 20 prosentilla ansioturvan saajista merkittävästi enemmän kuin perusturvan varassa olevilla. Tämä on ristiriidassa eriarvoisuuden vähentämistavoitteen kanssa ja kieli myös sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen tarpeesta.

www.thl.fi

Perusturvaetuuksien lapsikorotukset kohdentuvat yleisen lapsilisän korotusta tarkemmin pienituloisille lapsiperheille, mikä jää esityksessä mainitsematta.

Myönteistä on, että tarveharkintaista toimeentulotukea saavien yksinhuoltajaperheiden asema hieman paranee yksinhuoltajan toimeentulotuen perusosan noustessa 14 prosenttiin.

Kaiken kaikkiaan THL katsoo, että esitetyt muutokset ovat kannatettavia, joskin perusturvan riittävyyden ja toimeentulotuen tarpeen vähentämisen näkökulmasta vaatimattomia.

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Johtaja

Markku Pekurinen

¹Perusturvan riittävyyden arviointiraportti 2015–2019, <http://www.julkari.fi/handle/10024/137711>